

Protokół
z posiedzenia Grupy Roboczej ds. Ochrony Powietrza i Energetyki funkcjonującej
w ramach Sieci „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”
Warszawa, 14 marca 2017 r.

I. Miejsce, czas, uczestnicy spotkania

W dniu 14 marca 2017 r. w Warszawie, w Ministerstwie Środowiska odbyło się spotkanie Grupy Roboczej ds. Ochrony Powietrza i Energetyki poświęcone omówieniu Poradnika dobrych praktyk dotyczących ekologicznego korzystania z przydomowych urządzeń grzewczych małej mocy na paliwa stałe. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele m.in. Ministerstwa Środowiska (MŚ), Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ), regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, urzędów marszałkowskich.

II. Przedmiot i przebieg spotkania

Przedmiotem spotkania było przedstawienie zasad dobrych praktyk spalania w małych urządzeniach grzewczych oraz przedstawienie sytuacji dotyczącej jakości powietrza w Polsce jak i sposobów jej poprawy. W drugiej części spotkania przedstawiono sprawozdanie z pracy grupy roboczej w 2016 roku, które zostało zaprezentowane na posiedzeniu plenarnym w grudniu oraz plany na 2017 rok.

Pan Roman Głaz - naczelnik Wydziału Ochrony Atmosfery Departamentu Ochrony Powietrza i Klimatu Ministerstwa Środowiska, Przewodniczący Grupy Roboczej - przedstawił program spotkania.

Następnie omówił obecną sytuację dotyczącą jakości powietrza w Polsce zaznaczając, że na początku 2017 roku zdiagnozowano duże koncentracje zanieczyszczeń powietrza w poszczególnych strefach i stwierdzano przekroczone normy. Przedstawił tworzące się nowe inicjatywy które mają wpłynąć na polepszenie sytuacji związanej ze złą jakością powietrza.

Poinformował, że od 2015 roku jest realizowany Krajowy Program Ochrony Powietrza, natomiast 18 października 2016 roku Prezes Rady Ministrów powołał Komitet sterujący mający na celu zarządzanie Krajowym Programem Ochrony Powietrza. Komitet ten powołał grupę roboczą do spraw jakości powietrza i prac legislacyjnych.

Grupa rządowa, rozpoczęła współpracę z podobną grupą utworzoną przez samorządy, która również powołała zespół roboczy ds. jakości powietrza. Działania rządowe i samorządowe zostały połączone, w ramach partnerstwa i współpracy zostaną wypracowane rozwiązania, które wpłyną na poprawę jakości powietrza w Polsce.

Priorytetem prac tych grup jest stworzenie wymogów emisyjnych dla producentów kotłów.

W tym celu przygotowano rozporządzenie, które zostało przekazane do Komisji Europejskiej i przewiduje się, że będzie ono obowiązywać od sezonu grzewczego 2017.

Natomiast Minister Energii pracuje nad standaryzacją wymagań dla paliw, co może w znaczący sposób wpłynąć na poprawę jakości powietrza. Podkreślono bardzo ważną rolę społeczeństwa, bez udziału którego nie uda się osiągnąć zamierzonych efektów.

Konieczne jest edukowanie i uświadamianie społeczeństwa o jego ogromnej roli w osiągnięciu poprawy jakości powietrza w Polsce. W ramach pokazywania najlepszych praktyk i zachowań Ministerstwo Środowiska wyda wytyczne w formie poradnika zawierającego informacje jak każdy obywatel może poprzez swoje codzienne działania np. związane z ogrzewaniem domu wpływać na ochronę powietrza. Przewiduje się, że będą trzy formy materiałów edukacyjnych: ulotka w formie skondensowanej, broszurka oraz poradnik dedykowany dla ekspertów w gminach udzielających porad.

Następnie Pan Roman Głaz – jako przedstawiciel Ministerstwa Środowiska, przedstawił prezentację dotyczącą jakości powietrza w Polsce, przyczyn występowania przekroczeń oraz sposobów ograniczenia emisji do powietrza.

Z przedstawionego wystąpienia wynika, że w Polsce występuje problem z dotrzymaniem odpowiedniej jakości powietrza. Największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma niska emisja pochodząca głównie z indywidualnych urządzeń grzewczych użytkowanych w sektorze komunalno-bytowym, lokalnych kotłowniach małej mocy cieplnej, budynkach użyteczności publicznej, emisji komunikacyjno-transportowej oraz emisji nieorganizowanej – emisji powodowanej pożarami, pracami polowymi, pyleniem ze składowisk materiałów sypkich, a także spowodowana awariami przemysłowymi. Głównymi przyczynami przekroczeń norm jakości powietrza (PM10) w Polsce jest struktura spalanego paliwa–paliwo złej jakości oraz spalanie odpadów, stosowanie starych i wysokoemisyjnych kotłów oraz intensywny ruch pojazdów w centrach miast. Prelegent zaznaczył, że w Polsce 48% produkowanego ciepła użytecznego w sektorze mieszkalnictwa jest na bazie paliw węglowych ponieważ stanowi to najniższy koszt ogrzewania. W ponad 88% za przekroczenia emisji pyłu PM10 (24h) odpowiadają oddziaływania emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Dobra instalacja spalania paliwa stałego to złożony układ wielu ważnych czynników takich jak dobre urządzenie grzewcze o wysokiej sprawności cieplnej i niskiej emisji zanieczyszczeń oraz odpowiednio dobrany i utrzymany komin, dobre paliwo jak również staranna obsługa z wykorzystaniem dobrych praktyk.

Tylko połączenie tych wszystkich czynników może być dopiero gwarancją tzw. czystego źródła ciepła.

Przedstawiciel Ministerstwa Ochrony Środowiska przedstawił wpływ spalania paliw stałych w instalacjach małej mocy na środowisko i zdrowie ludzi. Podkreślił, że głównym szkodliwym zanieczyszczeniem jest pył (TSP) w tym sadza oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) i inne wysokowrzące związki organiczne tworzące tzw. substancję smolistą. Dla zdrowia szczególnie niebezpieczne są drobne ziarna pyłu – frakcja PM10, PM2,5 oraz PM1,0 ponieważ drobne ziarna pyłu zawierają metale ciężkie i na powierzchni drobin niesione są WWA w tym rakotwórczy benzo(α)piren oraz dioksyiny i furany.

Zostały przedstawione sposoby ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza takie jak:

- stosowanie najlepszych praktyk (ograniczenie strat ciepła, stosowanie odpowiedniego paliwa o odpowiedniej jakości, właściwy dobór urządzeń oraz właściwa ich eksploatacja i konserwacja
- dobór odpowiedniej techniki spalania
- wtórne ograniczenie emisji (elektrofiltry, filtry tkaninowe, dopalanie katalityczne)

Zaprezentowano również wielkości emisji w zależności od stosowanych urządzeń grzewczych i ich sprawności oraz przedstawiono koszty zakupu tych urządzeń oraz czas ich zwrotu.

Omówiono zasady doboru odpowiedniego urządzenia grzewczego o odpowiednich parametrach oraz metody obniżania zapotrzebowania na ciepło, aby zminimalizować straty ciepłe.

Zaznaczono, że celowe jest skonsultowanie się z doradcą energetycznym, który pomoże we właściwym doborze urządzeń.

Podkreślono, że zastosowanie nowoczesnych i droższych urządzeń grzewczych może pod warunkiem ich prawidłowego doboru i eksploatacji przynosić wymierne korzyści w postaci:

- zmniejszenia kosztów ogrzewania budynku poprzez zmniejszenie kosztów zakupu paliwa dzięki wysokiej sprawności cieplnej takich urządzeń,
- zwiększenia komfortu użytkowania dzięki automatyzacji instalacji,
- braku niekorzystnego wpływu na zdrowie.

Po wygłoszeniu prezentacji członkowie grupy zostali zaproszeni do dyskusji.

Zapytano m.in. o to kto będzie opracowywał poradnik, czy są już efekty powołanego komitetu monitorującego, czy w NFOŚiGW będą nowe programy promujące ochronę powietrza, czy promowany będzie rozwój sieci energetycznej, aby zapewnić możliwość zasilania samochodów elektrycznych oraz jakie są plany w stosunku do programów niskoemisyjnych związanych z termomodernizacją.

Pan Roman Głaz odpowiadając na zadane pytania zaprezentował 15 rekomendacji ze stycznia 2017r. pokazujących kierunek działania rządu, w dużej mierze związanych z Krajowym Programem Ochrony Powietrza. Rekomendacje te zawierają m.in. informacje na temat efektywnego wydatkowania środków NFOŚiGW, podłączania obligatoryjnego do miejskiej sieci wszystkich źródeł ciepła tam gdzie występuje taka możliwość, obniżenia stawek za energię w okresie nocnym, zagęszczenia sieci pomiarowej w obszarach gdzie wiedza o ich zanieczyszczeniu jest konieczna (np. strefy uzdrowiskowe), wykorzystania MOPS w pomocy najuboższym w pozyskiwaniu środków na zakup paliwa czy wymianę instalacji, prowadzenia kampanii edukacyjnych, przygotowania poradnika, konferencji itp., obowiązku dokumentowania badań na stacjach diagnostycznych (stworzenie bazy), stworzenia odpowiednich mechanizmów podatkowo akcyzowych dla pojazdów (promocja pojazdów niskoemisyjnych), stworzenia stref ograniczonej emisji, planowania przestrzennego w zakresie niezabudowywania klinów napowietrzających, przygotowania ekspertyz i narzędzi technicznych, nowych technologii oraz kierowania i nadzorowania prac przez Komitet Sterujący, aby wyegzekwować wykonanie tych działań.

W drugiej części spotkania Przewodniczący Grupy zaprezentował informacje podsumowujące działania Grupy w 2016r., które były prezentowane na posiedzeniu plenarnym w dniu 5 grudnia 2016 roku.

Poinformował, że Grupa spotykała się w 2016 roku pięciokrotnie, w tym dwa spotkania były spotkaniami wyjazdowymi.

17 lutego 2016 r. Warszawa - spotkanie w sprawie naruszenia 2008/2199W (ostatni raport wynikający z oceny jakości powietrza w strefach w Polsce za rok 2014 przesłany do KE w dniu 30.09.2015r. wykazał, że w 42 spośród wszystkich 46 stref w kraju przekroczona jest wartość dopuszczalna dla pyłu PM10, co oznacza pogorszenie sytuacji w stosunku do roku 2013 (36 stref z przekroczeniami). Biorąc powyższe pod uwagę KE podjęła w dniu 9 grudnia 2015 r. decyzję o skierowaniu przeciwko Polsce skargi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej za niedotrzymywanie standardów jakości powietrza.

8 marca 2016 r. Warszawa - spotkanie poświęcone przygotowaniu opisu przedmiotu zamówienia na wykonanie II części Poradnika „Podniesienie jakości i skuteczności zarządzania jakością powietrza w strefach w celu zapewnienia czystego powietrza w województwie.

21 czerwca 2016 r. Warszawa – spotkanie poświęcone problemowi odorów.

25-26 sierpnia 2016r Kraków – posiedzenie wyjazdowe podczas którego m.in. zwiedzano instalację mokrego odsiarczania spalin i zapoznano się z działaniami proekologicznymi realizowanymi przez EDF Polska S.A. Oddział Kraków, zapoznano się z wdrażaniem POP w województwie małopolskim, uchwałą antysmogową dla miasta Kraków oraz odbyto wizytę w Zakładzie Protech Sp. z o.o w miejscowości Zator (producent kotłów dla sektora byt-kom, kotły V klasy emisyjnej).

13-14 października 2016r. Katowice – posiedzenie wyjazdowe podczas, którego omówiono doświadczenia województwa śląskiego we wdrażaniu Programu Ochrony Powietrza, zapoznano się z uchwałą antysmogową dla województwa śląskiego oraz odbyto wizytę w instytucie Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze (badanie emisyjności paliw i badanie emisyjności kotłów wykorzystywanych w sektorze byt-kom).

Na zakończenie spotkania przewodniczący Grupy przedstawił plany działań na najbliższy rok, zawierające:

- wizytę studyjną na Podkarpaciu 5-7 kwietnia 2017
- wizytę studyjną we Francji planowaną w I półroczu 2017 roku
- wykonanie ekspertyzy – II część poradnika „Podniesienie jakości i skuteczności zarządzania jakością powietrza w strefach w celu zapewnienia czystego powietrza w województwie. Poradnik dla organów administracji publicznej”
- wizyta studyjna w Rumunii, najprawdopodobniej w przyszłym roku
- ekspertyza pt. „Istota i znaczenie kosztów realizacji programów ochrony powietrza dla zarządzania jakością powietrza w województwie, powiecie, gminie i na poziomie krajowych” planowana na przyszły rok.

III. Podsumowanie

W Polsce występuje problem z odpowiednią jakością powietrza. Największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma niska emisja. Wprowadzanie dużych ilości zanieczyszczeń do powietrza z niskich kominów prowadzi do powstawania wysokich stężeń zanieczyszczeń w strefie o gęstej zabudowie i przyczynia się do powstawania zjawiska smogu. Aby poprawić jakość powietrza w Polsce niezbędna jest współpraca na szczeblach rządowych i samorządowych oraz zaangażowanie w te działania uświadomionego i wyedukowanego społeczeństwa. Konieczne jest wprowadzenie wymogów emisyjnych dla kotłów grzewczych

oraz wprowadzenie standaryzacji paliw. Dopiero takie kompleksowe działania mogą przełożyć się na poprawę jakości powietrza w Polsce. Ministerstwo Środowiska jest w trakcie opracowania wytycznych w postaci poradnika, który będzie mógł stanowić materiał edukacyjny dla samorządów.

Przewodniczący Grupy Roboczej
Ochrona Powietrza i Energetyka
Sieć „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”

Roman Gład

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

